

УДК 346.3

DOI: <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2024-47-1-161-180>

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН

Мирославський С.В.

STATUS AND PROSPECTS OF CONTRACTUAL RELATIONS RESEARCH

Myroslavskiy S. V.

Ціллю статті є: дослідження і виявлення на основі аналізу наукових праць українських юристів актуальних напрямів наукових досліджень договірних відносин, їх систематизація за предметною ознакою, визначення найбільш важливих для дослідження аспектів, пропозиція нових напрямів наукових досліджень договірних відносин з урахуванням сучасних соціально-економічних реалій та рівня розвитку науково-технічного прогресу. **Методи дослідження.** Під час проведення цього дослідження було застосовано метод аналізу, за допомогою якого визначено основні групи наукових робіт, які з допомогою інших методів систематизовано. Метод порівняння дозволив виокремити потрібні роботи і їх зміст серед усього масиву правових досліджень. Системно-структурний метод також сприяв формуванню стрункої системи напрямів наукових досліджень і безпосередніх наукових робіт у галузі договірного права. Застосування порівняльно-правового й історично-правового методів дозволило розширити світогляд і пропонувати вихід на якісно новий рівень наукових досліджень договірних відносин у найближчій перспективі. **Висновки і пропозиції.** На основі проведеного аналізу виявлено і систематизовано актуальні напрями наукових досліджень договірних відносин: I. Дослідження загальнотеоретичних положень про договори та господарські договори; II. Дослідження стану забезпечення дії принципу свободи договору; III. Дослідження особливостей господарських договорів, що різняться за способами укладення; IV. Дослідження загальних положень про істотні умови договору; V. Дослідження безпосередньо окремих істотних умов договору: - дослідження предмета договору; - дослідження об'єкта договору; - дослідження формування і визначення ціни договору; - дослідження строку договору; VI. Дослідження відносин, що впливають із «майнових» договорів – договорів із володіння, користування і розпорядження майном, управління ним, надання майна чи майнових прав в оренду, лізинг, концесію; VII. Дослідження договорів, що укладаються у сфері транспорту; VIII. Дослідження акціонерних і корпоративних договорів; IX. Дослідження інвестиційних договорів; X. Дослідження договорів про спільну господарську діяльність (договорів простого товариства); XI. Дослідження договорів, що укладаються в агропромисловому комплексі; XII. Дослідження медичних договорів; XIII. Дослідження договорів про надання послуг, договорів у сфері господарсько-торговельної діяльності та інших договорів у сфері підприємницької діяльності; XIV. Дослідження електронних договорів і суміжних із ними цифрових договорів, смарт-договорів, «e-contracts». Зроблено висновок про прогресивність дослідження відносин між учасниками електронних договорів і суміжних із ними цифрових договорів, смарт-договорів, «e-contracts», широке використання яких у сфері господарювання сприятиме економії часу, фінансових і матеріальних ресурсів.

Ключові слова: господарський договір, принцип свободи договору, істотні умови договору, предмет договору, ціна договору, «майновий» договір, транспортний договір, корпоративний договір, електронний договір, смарт-договір, «e-contract».

Вступ. Господарська діяльність з'явилася одразу із появою у людей органів влади, надлишків виробництва, розділення землеробства і скотарства, виділення ремесла, тобто у найдавніші часи. І одночасно із цим різноманітні відносини із обміну продукцією, наймом працівників, зберіганням насіння й урожаю, орендою засобів виробництва, складських приміщень, перевезення урожаю тощо опосередковувалися укладенням перших примітивних господарських договорів. Очевидно, що такі договори укладалися в усній формі. Із розвитком людства і технологій договори почали знаходити матеріальний відбиток. А ще пізніше до самих договорів різних видів почали застосовуватися певні правила і вимоги, які спочатку закріплювалися на рівні правових звичаїв, а згодом отримали закріплення на паперових носіях. Із надстрімким розвитком світової економіки протягом двох минулих століть з'явилася велика група нових договорів і значно розвинулися й ускладнилися договори, відомі раніше. Ними узгоджувалися і визначалися різноманітні різногалузеві зобов'язальні правовідносини. Сьогодні в Україні господарські зобов'язання за різними критеріями поділяються на однібічні і взаємні; однооб'єктні й альтернативні; головні і додаткові; прості і складні; двосторонні і з іншою кількістю осіб [1, с. 453] та інші. Підставою виникнення більшості зобов'язань є господарські договори. Великі промислові підприємства та їх об'єднання щоденно укладають сотні, а то й тисячі господарських договорів. Полегшенню процесів укладення договорів та економії часу і ресурсів може сприяти використання новітніх комп'ютерних технологій, можливість обирати право певної країни при укладенні зовнішньоекономічних договорів, використання різноманітних пропозицій щодо спрощеної форми договорів

тощо. Загалом уточнення та оновлення основних засад договірного права, удосконалення законодавства можливе після систематизації й аналізу напрямів дослідження договірних правовідносин, виявлення і систематизації основних проблем у договірному праві та напрямів їх подолання.

Формулювання цілі роботи. Ціллю статті є: дослідження і виявлення на основі аналізу наукових праць українських юристів актуальних напрямів наукових досліджень договірних відносин, їх систематизація за предметною ознакою, визначення найбільш важливих для дослідження аспектів, пропозиція нових напрямів наукових досліджень договірних відносин з урахуванням сучасних соціально-економічних реалій та рівня розвитку науково-технічного прогресу.

Методи дослідження. Під час проведення цього дослідження було застосовано метод аналізу, за допомогою якого визначено основні групи наукових робіт, які з допомогою інших методів систематизовано. Метод порівняння дозволив виокремити потрібні роботи і їх зміст серед усього масиву правових досліджень. Системно-структурний метод також сприяв формуванню стрункої системи напрямів наукових досліджень і безпосередніх наукових робіт у галузі договірного права. Застосування порівняльно-правового й історично-правового методів дозволило розширити світогляд і пропонувати вихід на якісно новий рівень наукових досліджень договірних відносин у найближчій перспективі.

Основний текст. Як вказувалося вище, договірні відносини є складними і комплексними, можуть мати галузевий та міжгалузевий характер, розвиватися і змінюватися у часі і просторі, набувати нових форм і способів укладення. Через свою поширеність і щоденну затребуваність

господарські договори є економічною і правовою категорією (окремим правовим інститутом), яка динамічно розвивається і частіше за інші правові інститути змінюється з урахуванням потреб економіки і суспільства. Видається, що для виявлення проблем сучасного договірного права не потрібен змістовний аналіз його тисячолітньої історії. Основні проблеми, що можуть виникати між сторонами різних господарських договорів, та не були на нормативному чи теоретичному рівні подолані до сьогодні, з'явилися або актуалізувалися протягом новітнього часу розвитку української та світової економіки – приблизно з рубежу XX і XXI століть. І саме аналіз сучасних досліджень вчених, еволюція їх поглядів у сфері договірного права дозволять визначити напрями досліджень, систематизувати їх, виявити неподолані проблеми і намітити можливі шляхи щодо їх подолання.

Серед новітніх досліджень договірних відносин виділяються роботи, **1) присвячені дослідженню загальнотеоретичних положень про договори та господарські договори.** Ці дослідження проводили такі вчені, як: А. Апаров [2], О. Беяневич [3-13], С. Бервено [14], Ж. Білоус [15], Т. Бондар [16], І. Бочкова [17], С. Вавженчук [18], А. Жирун [19], Ж. Завальна [20], Н. Загрішева [21], А. Замрига [22], В. Косак [23], В. Мамутов [24], В. Мілаш [25; 26], Г. Сербова [27], А. Ткачук [28], В. Черешнюк [29; 30], А. Чучковська [31], З. Юдін [32] та ін. Наявність такої кількості робіт вчених-юристів із загально правової проблематики вказує на відсутність єдиних поглядів на побудову головних засад договірного права. З іншого боку, це не можна вважати негативом. Така ситуація є об'єктивною і вказує на перманентність розвитку теоретичних положень договірного права і, відповідно, про

перманентність дослідження й уточнення чи удосконалення цих теоретичних положень.

Протягом останніх десятиліть українськими вченими було проведено достатньо глибокі дослідження, **2) присвячені різним аспектам забезпечення дії принципу свободи договору.** Виявлення і порівняння особливостей принципу свободи договору, які впливають із норм Цивільного та Господарського кодексів України, виконували О. Беяневич [33] та О. Подцерковний [34], аналіз дії принципу свободи договору у площині здійснення зовнішньоекономічної діяльності та укладання відповідних контрактів був наведений у роботі А. Беяєвої [35]. Особливості дії принципу свободи договору у площині корпоративних відносин виявила і дослідила Л. Дорошенко [36], а в площині підприємницького комерційного договору – В. Мілаш [37]. Співвідношення добросовісності (певного поведінкового стандарту суб'єкта господарювання, що полягає у постійній його орієнтації на загальноправові правила поведінки під час реалізації своїх прав та виконанні своїх обов'язків у процесі здійснення вказаним суб'єктом господарської діяльності) та свободи договору було предметом дослідження П. Бітюк [38]. Очевидно, що класичний принцип свободи договору до сьогодні не знайшов однакового трактування і розуміння серед українських вчених і практиків. Такий стан речей, як і з попереднім видом наукових досліджень, не можна вважати негативним. Скоріше це просто об'єктивна реальність сьогодення. Проведення подальших досліджень дії цього принципу з виявленням можливих тонкощів і нюансів має збагатити правову науку та сприяти подоланню практичних проблем.

Значну кількість наукових досліджень було присвячено аналізу аспектів

3) господарських договорів, що різняться за способами укладення.

С. Кирилов розглядав особливості попереднього договору [39], Я. Кицик – типового договору [40], окремі риси і правову природу договорів приєднання досліджували О. Беляневич [41; 42], О. Лехкар [43], О. Яворська [44] та ін. В. Мілаш досліджувала правовідносини за наслідками укладення рамкового (генерального) договору [45], В. Олюха приділяв увагу суб'єктам публічного договору [46], а Р. Лідовець – особливостям виконання змішаного договору [47]. Способи укладення господарських договорів з більшою чи меншою часткою впливу на їх істотні умови також змінюються, зокрема у бік спрощення і скорочення у часі.

Безумовно важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору, є

4) дослідження істотних умов договору.

Загальні положення про істотні умови договору досліджували Ж. Білоус [48], С. Вавженчук [49], О. Войчишин [50], В. Мілаш [51], О. Таран [52], Ж. Чорна [53] та інші вчені і практики. Та крім загальних положень про істотні умови договорів значну кількість досліджень було присвячено розгляду

5) безпосередньо окремих істотних умов договору.

5.1) Предмет договору досліджувала О. Сурженко [54], С. Шимон [55] та В. Цікало, який з приводу договору між учасниками (акціонерами) господарського товариства зазначав, що його предметом є не зобов'язання сторін, і навіть не права, що їм належать, а способи здійснення прав учасників господарського товариства [56], С. Сліпченко досліджував предмет корпоративного договору [57], А. Мартинюк – предмет договору контракції сільськогосподарської продукції [58], Р. Колосов – предмет агентського договору [59], П. Лютікова – предмет договору на надання інформаційних послуг [60] та ін.

5.2) Об'єкт договору досліджували названі А. Мартинюк [58], С. Шимон [55], В. Мілаш [61] та ін.

Дослідженню 5.3) формування і визначення ціни у договорі приділяли увагу А. Герц [62], Г. Джумагельдієва [63], О. Круглова [64], О. Подцерковний [65], Н. Федорченко [66] та ін.

5.4) Строки договору були предметом дослідження С. Панченко [67-70].

Оскільки «майнові відносини», тобто відносини з володіння, користування і розпорядження майном, здійсненням його правової охорони, передачею майна в оренду, лізинг чи концесію, є центральними в економіці, то вони не могли пройти повз дослідження вчених, які аналізують положення та умови договорів. Загалом дослідженню особливостей укладення, зміни і припинення **6) «майнових» договорів – договорів із володіння, користування і розпорядження майном, управління ним, надання майна чи майнових прав в оренду, лізинг, концесію** присвячували увагу такі дослідники, як: О. Ашихміна [71], Р. Бойчук [72], Е. Вакулович [73], Б. Деревянко [74], А. Макаренко [75], З. Опейда [76], Л. Рябко [77], Ю. Серебрякова [78] та ін.

Велика кількість досліджень відносин, що виникають на основі договорів, розподілена за галузевою та професійною ознакою. Таких договорів можна поділити на декілька груп.

Значного поширення отримали дослідження різноманітних відносин у сфері транспорту, які закріплюються, змінюються і припиняються на основі договорів, які умовно можна вважати **7) транспортними договорами.** Проблеми, що виникають у транспортній сфері між різними суб'єктами з використанням різних видів транспорту досліджувалися такими вченими, як: І. Безлюдько [79; 80], І. Булгакова [81; 82], Е. Вакулович [73], І. Голенко [83],

Б. Дерев'янка [74], І. Діковська [84], О. Дозорець [85], В. Ломака [86], І. Лукасевич-Крутник [87-98], М. Луцик [99; 100], А. Мінченко [101], О. Полтавський [102], Г. Самойленко [103], Є. Стрельцова [104; 105], О. Сурженко [106] та ін.

Протягом новітнього часу посилилися дослідження корпоративних відносин. Підставою корпоративних відносин часто виступають господарські договори, які носять умовну назву **8) акціонерні або корпоративні договори**. Дослідження відносин за наслідками таких договорів здійснювали такі дослідники, як: Е. Бондарев [107], О. Вінник [108], Л. Дорошенко [109-111], М. Оприско [112], М. Сигидин [113], І. Спасибо-Фатєєва [114], Ю. Юркевич [115] та ін.

Значного поширення останніми роками отримали **9) інвестиційні договори**, тобто договори, за якими в українську економіку вкладалися внутрішні і зовнішні матеріальні, технічні, технологічні, фінансові та інші ресурси. Особливості правовідносин, що впливають із інвестиційних договорів, досліджувалися такими вченими, як: О. Вінник [116], Б. Дерев'янка [117], П. Матвеев [118], В. Мілаш [119], О. Сімсон [120], М. Шмаровоз [121], І. Якубівський [122; 123] та ін.

Дослідженню правових проблем укладення та виконання **10) договорів про спільну діяльність (договорів простого товариства)** приділяла увагу В. Резнікова [124-126] та інші дослідники.

Правовому регулюванню відносин в агропромисловому комплексі України за допомогою **11) договорів в АПК** присвячував увагу А. Статівка [127-129] та інші дослідники.

Відносинам, що виникають **12) у сфері медицини на основі договорів**, присвячували увагу С. Булеца [130], А. Герц [62], Р. Майданик [131], Г. Миронова [132],

В. Пашков [133], І. Сенюта [134] та інші дослідники.

Достатнього поширення отримали дослідження правового регулювання відносин, що виникають, змінюються і припиняються на основі **13) договорів про надання послуг, договорів у сфері господарсько-торговельної діяльності та інших договорів у сфері підприємницької діяльності**.

Відповідні відносини були предметом дослідження у роботах таких вчених, як: О. Герасименко [135], О. Голіна [136; 137], Б. Дерев'янка [138-140], Р. Колосов [141], С. Лепех [142], В. Малиновська [143; 144], В. Мілаш [145-149], А. Мірзоян [150], О. Сукманова [151; 152], А. Телестакова [153], Н. Філатова [154], Г. Цірат [155] та ін.

Протягом декількох попередніх років почали з'являтися дослідження відносин, пов'язаних із укладенням, зміною та розірванням **14) електронних договорів і суміжних із ними цифрових договорів, смарт-договорів, «e-contracts»**. Спроби з'ясувати сутність таких договорів, особливості їх укладання та розірвання робилися такими вченими, як: О. Баранов [156], І. Верес [157], О. Вінник [158], Б. Дерев'янка [159], Н. Кучаковська [160], Л. Мамчур [161], Я. Петруненко [162], Л. Попова [163], І. Руденко [164], І. Слобовська [165; 166], В. Мілаш [167], А. Чучковська [31] та ін. Проте таких досліджень було зроблено відносно небагато.

Висновки. Отже, на основі аналізу наукових праць українських юристів було проведено дослідження і виявлено актуальні напрями наукових досліджень договірних відносин. За предметною ознакою їх було систематизовано на умовні 14 груп:

І. Дослідження загальнотеоретичних положень про договори та господарські договори;

II. Дослідження стану забезпечення дії принципу свободи договору;

III. Дослідження особливостей господарських договорів, що різняться за способами укладення;

IV. Дослідження загальних положень про істотні умови договору;

V. Дослідження безпосередньо окремих істотних умов договору:

- дослідження предмета договору;
- дослідження об'єкта договору;
- дослідження формування і визначення ціни договору;
- дослідження строку договору;

VI. Дослідження відносин, що впливають із «майнових» договорів – договорів із володіння, користування і розпорядження майном, управління ним, надання майна чи майнових прав в оренду, лізинг, концесію;

VII. Дослідження договорів, що укладаються у сфері транспорту;

VIII. Дослідження акціонерних і корпоративних договорів;

IX. Дослідження інвестиційних договорів;

X. Дослідження договорів про спільну господарську діяльність (договорів простого товариства);

XI. Дослідження договорів, що укладаються в агропромисловому комплексі;

XII. Дослідження медичних договорів;

XIII. Дослідження договорів про надання послуг, договорів у сфері господарсько-торгівельної діяльності та інших договорів у сфері підприємницької діяльності;

XIV. Дослідження електронних договорів і суміжних із ними цифрових договорів, смарт-договорів, «e-contracts».

Очевидно, що наведені 14 груп напрямів наукових досліджень правовідносин у сфері договірної права визначають найбільш важливі для дослідження аспекти, адже за ними досі або не вироблено єдине остаточне

трактування положень законодавства, або розвиток науково-технічного прогресу, глобалізація світової економіки призводять до появи нових відносин і нових договорів, нових способів їх укладання, що їм відповідають. Вважаємо, що за кожним із наведених 14 груп напрямків найближчим часом мають бути продовжені дослідження. Проте найбільш прогресивним сьогодні виглядає дослідження відносин між учасниками електронних договорів і суміжних із ними цифрових договорів, смарт-договорів, «e-contracts», широке використання яких у сфері господарювання сприятиме економії часу, фінансових і матеріальних ресурсів.

Перспективи подальших розвідок. Зрозуміло, що наступні наукові розвідки мають спрямовуватися на пошук варіантів спрощення порядку укладання господарських договорів. У першу чергу таке спрощення має здійснюватися за допомогою сучасних цифрових технологій із застосуванням переваг електронних договорів.

Література:

1. Господарське право: навч. посібник у схемах і таблицях. За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Шелухіна М.Л. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 616 с.
2. Апаров А., Онищенко О. Юридична природа поняття господарського договору: огляд наукових і нормативних підходів. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 10. С. 42–46.
3. Беяневич О.А. Господарський договір та способи його укладення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1999. 180 с.
4. Беяневич О.А. Теоретичні проблеми господарського договірної права: дис. ... д-ра юрид. наук. К., 2006. 569 с.
5. Беяневич О. Договори у сфері господарювання. *Право України*. 2012. № 9. С. 197–205.
6. Беяневич О.А. «Публічний порядок» як оціночна категорія договірної права: спроба

тлумачення. *Вісник господарського судочинства*. 2004. № 1. С. 331–338.

7. Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.

8. Беяневич О.А. Деонтичні характеристики господарського договірної права України як нормативної підсистеми. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 12. С. 70–73.

9. Беяневич О.А. Дія в часі норм про господарські договори. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 3. С. 24–27.

10. Беяневич О.А. До питання про недійсність господарських договорів. *Вісник господарського судочинства*. 2004. № 2. С. 200–207.

11. Беяневич О.А. Концептуальні засади розвитку господарського договірної права України. *Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора*: Сб. науч. тр. НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований; Редкол.: Мамутов В.К. (отв. ред.) и др. Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. С. 58–62.

12. Беяневич О.А. Спеціалізація норм права у сфері регулювання господарських договірних відносин. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2005. Вип. 67. С. 19–22.

13. Беяневич О.А. Судова практика як засіб забезпечення деонтичної повноти господарського договірної права. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 2. С. 81–84.

14. Бєрвєно С.М. Проблеми договірної права України: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.

15. Білоус Ж.А. Дійсність господарських договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2005. 20 с.

16. Боднар Т. Суб'єкти виконання договірної зобов'язання. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 6. С. 28–31.

17. Бочкова І. Концепція, ознаки та значення господарського договору за законодавством України. *Форум права*. 2011. № 2. С. 111–115.

18. Вавженчук С.Я. Договірне право: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2011. 584 с.

19. Жирун А.В. Правові засади визначення умов господарського договору: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.

20. Завальна Ж.В. Договірні форми регулювання відносин у публічній сфері: теоретико-правовий аспект: монографія. Суми: Мрія, 2009. 132 с.

21. Загрішева Н.В. Господарський договір у сфері трансферу технологій: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2018. 249 с.

22. Замрига А. Господарське договірне право як правовий інститут. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 94–97.

23. Коссак В.М. Співвідношення категорій «розірвання» та «припинення» договірних зобов'язань. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. Науковий часопис*. 2002. С. 34–36.

24. Мамутов В.К. К вопросу о понятии и видах хозяйственного договора. *Экономика и право*. 2003. С. 423–432.

25. Мілаш В. Теоретичні аспекти тлумачення господарського договору: історія та сучасність. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 5. С. 31–35.

26. Мілаш В.С. Теоретико-правові засади договірної регулювання господарських відносин. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2010. № 1. С. 203–212.

27. Сєрбова Г.В. Способи укладання договору газопостачання споживачів. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 200–203.

28. Ткачук А.Л. Значення вини у відносинах відповідальності за порушення договірних зобов'язань: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2002. 236 с.

29. Черешнюк В.М. Правове регулювання укладення і виконання господарських договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2007. 19 с.

30. Черешнюк В.М. Історичний розвиток правового регулювання укладення господарських договорів. *Правове регулювання економіки*. 2006. Вип. 6. С. 248–256.

31. Чучковська А.В. Правове регулювання господарських договорів, що вчиняються через мережі електрозв'язку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К.: 2004. 20 с.

32. Юдін З.М. Тлумачення договору: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 19 с.

33. Беяневич О.А. Принцип свободи договору за Цивільним та Господарським

кодексами України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2004. Випуск 61. С. 64–68.

34. Подцерковний О.П. Недоліки норм про свободу договору в новому Цивільному кодексі України. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 3. С. 77–90.

35. Беляєва А.П. Принцип свободи договору в правовому регулюванні зовнішньоекономічного контракту: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 199 с.

36. Дорошенко Л.М. Свобода договору в корпоративному праві та її обмеження. *Право України*. 2023. № 1. С. 99–121.

37. Мілаш В. Принцип свободи підприємницького комерційного договору. *Право України*. 2005. № 2. С. 36–40.

38. Бітюк П. До питання про співвідношення добросовісності та свободи договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 65–70.

39. Кирилов С. Попередній договір. *Податки та бухгалтерський облік*. 23 травня 2005 р. № 41 (808). С. 48–52.

40. Кицик Я.Р. Типовий договір в системі господарських договорів. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 164–167.

41. Беляневич О.А. Договори приєднання. *Вісник господарського судочинства*. 2004. № 3. С. 172–179.

42. Беляневич О.А. Питання недійсності умов договору приєднання. *Вісник господарського судочинства*. 2005. № 1. С. 224–230.

43. Лехкар О. Правова природа договору приєднання. *Право України*. 2007. № 8. С. 43–46.

44. Яворська О. Договори приєднання: проблеми правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 10. С. 93–95.

45. Мілаш В. Рамковий (генеральний) договір у сфері господарювання. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2011. № 2. С. 132–140.

46. Олюха В.Г. Суб'єкти публічного договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 8. С. 88–90.

47. Лідовець Р. Особливості виконання змішаного договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 6. С. 53–56.

48. Білоус Ж. Деякі проблеми визначення умов господарського договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2000. № 5. С. 15–19.

49. Вавженчук С. Істотні умови договору будівельного підряду. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 9–13.

50. Войчишин О.В. Щодо істотних умов корпоративного договору в товариствах з обмеженою відповідальністю. *Часопис цивілістики*. 2020. Вип. 38. С. 58–62.

51. Мілаш В. Істотні умови договору і диспозитивність їх правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 7. С. 36–39.

52. Таран О.С. Істотні умови багатостороннього договору. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. Вип. 2. С. 39–44.

53. Чорна Ж.Л. До питання про істотні умови ліцензійного договору. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 106–116. URL: <http://old.univer.km.ua/visnyk/1649.pdf>

54. Сурженко О.А. К вопросу о предмете договора в гражданском праве. *Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб.* Х.: Нац. юрид. акад. України, 2002. Вип. 53. С. 132–136.

55. Шимон С.І. Об'єкт та предмет договору і цивільного правовідношення: нотатки для наукової дискусії. *Юридична Україна*. 2011. № 4. С. 58–63.

56. Цікало В. Предмет договору про здійснення прав учасників господарського товариства. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 68–73.

57. Сліпченко С.О. Деякі питання визначення предмета корпоративних правочинів. *Корпоративні правочини: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 27–28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 41–45.

58. Мартинюк А. Об'єкт та предмет договору контрактації сільськогосподарської продукції. *Jurnalul Juridic National: Teorie Si Practica*. 2016. Februarie. С. 81–85.

59. Колосов Р.В. Визначення предмета та юридична характеристика агентського договору. *Держава і право*. 2002. Вип. 17. С. 234–236.

60. Лютікова П. До питання про предмет договору на надання інформаційних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 9. С. 29–31.

61. Мілаш В.С. До питання про об'єкт договору про надання послуг. *Вісник господарського судочинства*. 2008. № 4. С. 72–77.
62. Герц А. Ціна як істотна умова договору про надання платних медичних послуг. *Юридичний вісник*. 2015. № 1. С. 115–118.
63. Джумагельдієва Г.Д. К вопросу о правовой природе цены как существенного условия договора. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 3. С. 58–61.
64. Круглова О.О. Ціна як істотна умова цивільно-правових договорів. *Форум права*. 2011. № 2. С. 468–471. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_2_73
65. Подцерковний О.П. Ціна як умова господарського договору. *Вісник господарського судочинства*. 2005. № 6. С. 144–151.
66. Федорченко Н.В. Ціна як звичайна умова договору про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 2. С. 199–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_2_46
67. Панченко С.С. Строк цивільно-правового договору: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Тернопіль, 2017. 20 с.
68. Панченко С.С. Строк дії договору і строк виконання договірних зобов'язань в цивільному праві: питання взаємозв'язку й розмежування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 6. Том 1. С. 107–110.
69. Панченко С.С. Строк як істотна умова цивільно-правового договору. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 92–94.
70. Панченко С.С. Невизначений строк дії договору та його вплив на цивільно-правові зобов'язання. *Університетські наукові записки*. 2016. № 1. С. 130–140.
71. Ашихміна О.В. Договір управління комунальним майном. *Економіка та право*. 2011. № 3 (31). С. 268–172.
72. Бойчук Р.П. Договір лізингу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Х., 1997. 22 с.
73. Вакулович Е.В. Договір оренди транспортних засобів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Х., 2002. 19 с.
74. Дерев'янко Б.В., Луканін О.В. До питання застосування договору концесії в авіаційній галузі. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2011. № 2 (45). С. 197–202.
75. Макаренко А.В. Правове регулювання концесійно-договірних відносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 17 с.
76. Опейда З. Розкриття інформації про комплекс прав, що передаються за договором комерційної концесії. *Правничий часопис Донецького університету*. 2003. № 1. С. 34–40.
77. Рябко Л. Правова природа договору лізингу. *Право України*. 2000. № 1. С. 70–72.
78. Серебрякова Ю.О. Договір оренди державного та комунального нерухомого майна: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2008. 23 с.
79. Безлюдько І. Система договорів перевезення за новим законодавством України. *Право України*. 2005. № 9. С. 46–50.
80. Безлюдько І.О. Правовий статус перевізника за договором перевезення вантажу повітряним транспортом за чинним законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 11. С. 31–32.
81. Булгакова І.В. Поняття та значення договору залізничного перевезення вантажів за законодавством України. *Вісник господарського судочинства*. 2001. № 1. С. 167–171.
82. Булгакова І.В. Особливості відповідальності сторін за договором залізничного перевезення вантажів. *Вісник господарського судочинства*. 2002. № 4. С. 207–212.
83. Голенко І.П. Договір перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Юридичний вісник*. 2014. № 2 (31). С. 109–114.
84. Діковська І.А. Договір повітряного чартеру у міжнародному приватному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2002. 19 с.
85. Дозорець О. Договір перевезення вантажу різними видами транспорту: правова характеристика. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 7. С. 21–23.
86. Ломака В. Обсяг відповідальності за невиконання та неналежне виконання обов'язків за договорами перевезень вантажів залізничним транспортом. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 10. С. 101–105.
87. Лукасевич-Крутник І.С. Види договорів перевезення за Цивільним кодексом України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. Вип. 4(1). С. 64–67. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdur_2016_4\(1\)_1_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdur_2016_4(1)_1_6)
88. Лукасевич-Крутник І.С. Генеза правового регулювання відносин за договором перевезення в актах кодифікації цивільного законодавства на

українських землях. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2016. № 1. С. 118–122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2016_1_20

89. Лукасевич-Крутник І.С. Довгостроковий договір у системі договорів перевезення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. Вип. 30(2). С. 4–7. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2017_30\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2017_30(2)_3)

90. Лукасевич-Крутник І.С. Договірні зобов'язання з надання транспортних послуг у системі цивільно-правових зобов'язань. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 155–159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_2_33

91. Лукасевич-Крутник І.С. Елементи виконання зобов'язань з надання транспортних послуг. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 129–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2019_19_29

92. Лукасевич-Крутник І.С. Перевізник як суб'єкт договірних зобов'язань з надання транспортних послуг. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 3. С. 137–145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2020_3_23

93. Лукасевич-Крутник І.С. Поняття та особливості допоміжних транспортних договорів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 6(1). С. 102–105. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_6\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_6(1)_25)

94. Лукасевич-Крутник І.С. Порушення договірних зобов'язань із надання транспортних послуг: поняття та види. *Право України*. 2019. № 1. С. 278–294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2019_1_23

95. Лукасевич-Крутник І.С. Правове регулювання договірних відносин перевезення в Україні протягом XX століття. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 4. С. 207–211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2017_4_37

96. Лукасевич-Крутник І.С. Розмежування договорів з надання транспортних послуг та договорів підяду. *Часопис цивілістики*. 2018. Вип. 30. С. 32–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2018_30_9

97. Лукасевич-Крутник І.С. Способи гармонізації приватноправового законодавства України в сфері надання транспортних послуг із законодавством Європейського Союзу. *Вісник Національної академії правових наук України*.

2020. Т. 27. № 2. С. 118–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2020_27_2_8

98. Лукасевич-Крутник І.С. Якість надання транспортних послуг в умовах євроінтеграційних процесів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 2. С. 127–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_2_24

99. Луцик М. Відмова від договору транспортного експедирування. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2009. Вип. 49. С. 124–129.

100. Луцик М. Сторони договору транспортного експедирування. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2006. Вип. 43. С. 196–202.

101. Мінченко А.О. Деякі проблеми припинення договору перевезення пасажирів та багажу залізничним транспортом. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2010. № 3 (50). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2010_50/50/33.pdf

102. Полтавський О.В. Договір морського агентування у світлі поділу норм Кодексу торговельного мореплавства України на приватні та публічні. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2004. Вип. 26. С. 250–254.

103. Самойленко Г. Сутність договору перевезення вантажів річковим транспортом: правові питання. *Право України*. 2000. № 12. С. 101–104.

104. Стрельцова Є.Д. Договір морського перевезення вантажу (порівняльний аналіз): дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2002. 199 с.

105. Стрельцова Є.Д. Особливості суб'єктного складу договору морського перевезення вантажу. *Правова держава*. 2002. № 4. С. 25–29.

106. Сурженко О. Юридическая природа договора на транспортно-экспедиционное обслуживание. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 7. С. 34–36.

107. Бондарев Е.М. Акціонерний договір як форма саморегулювання корпоративних відносин в акціонерних товариствах: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2020. 238 с.

108. Вінник О.М. Договірні відносини акціонерних товариств як суб'єктів підприємницької діяльності. *Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності* / за ред. академіка

АПрН України В.В. Луця. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. С. 164–179.

109. Дорошенко Л.М. Поняття та сутність корпоративного договору. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 150–155.

110. Дорошенко Л.М. Корпоративний договір як правовий засіб запобігання корпоративним конфліктам. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 256–259. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2022/61.pdf

111. Дорошенко Л.М. Договори в корпоративному праві: проблеми теорії та практики: Монографія, Київ: Юрінком Інтер, 2023. 542 с.

112. Оприско М.В. Договори про відчуження корпоративних прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.

113. Сигидин М.М. Корпоративний договір: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2016. 20 с.

114. Спасибо-Фатєєва І. Проблемні аспекти недійсних правочинів (на прикладі договору міні акцій). *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 7. С. 29–33.

115. Юркевич Ю.М. Договір про реалізацію прав та виконання обов'язків між засновниками (учасниками) господарських товариств. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 88–91.

116. Вінник О.М. Інвестиційне право: навч. посіб. К.: Юридична думка, 2005. 568 с.

117. Дерев'янко Б.В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності: навч. посібник; МВС України, Донецький юридичний інститут. Донецьк: Видавничий дім «Кальміус», 2012. С. 63–79.

118. Матвєєв П.С. Інвестиційний договір як складова інноваційної діяльності на сучасному етапі розвитку України. *Наше право*. 2014. № 10. С. 129–132.

119. Мілаш В. До питання про характер співвідношення категорій «інвестиційний договір» та «підприємницький (комерційний) договір». *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 1. С. 75–79.

120. Сімсон О.Е. Правові особливості договорів інвестиційного характеру: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Х. 2001. 24 с.

121. Шмаровоз М. Деякі особливості інвестиційних договорів, укладених у сфері дії

спеціального режиму інвестиційної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 1. С. 19–21.

122. Якубівський І. Співвідношення договору фінансового лізингу і кредитного договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 8. С. 41–42.

123. Якубівський І.Є. Договір фінансового лізингу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2003. 17 с.

124. Резнікова В. Укладення господарського договору про спільну діяльність: проблемні аспекти правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 9. С. 100–104.

125. Резнікова В.В. Договір про спільну господарську діяльність: поняття, ознаки та види. *Економіка та право*. 2013. № 2. С. 35–39.

126. Резнікова В.В. Договір простого товариства: господарсько-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. С. 248–253.

127. Статівка А. Договори на реалізацію сільськогосподарської продукції. *Предпринимательство, хозяйство и право*. 1997. № 2. С. 17–23.

128. Статівка А.Н. Новые виды договорных отношений с участием аграрных товаропроизводителей. Х.: Право, 1999. 122 с.

129. Статівка А.М. Договори в системі агропромислового комплексу України в умовах ринкових відносин: автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Х., 1998. 32 с.

130. Булеца С.Б. Поняття договору про надання медичних послуг. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2009. Випуск 12. С. 220–224.

131. Майданик Р.А. Договор об оказании медицинских услуг. *Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения: Сб. статей и иных материалов*. Под ред. Р.А. Стефанчука. К: Юрінком Інтер, 2010. С. 390–424.

132. Миронова Г.А. Представительство пациента за довіреністю: цивільно-правова характеристика правочинів. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 3. С. 117–128.

133. Пашков В. Проблеми визначення учасників господарсько-договірних відносин у галузі охорони здоров'я. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 5. С. 34–38.

134. Сенюта І. Правочин як підстава виникнення цивільних правовідносин у сфері надання медичної допомоги. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 66–70.
135. Герасименко О.О. Забезпечення виконання господарських договорів з реалізації продукції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2004. 20 с.
136. Голіна О.В. Господарсько-правова інституціоналізація договорів про надання послуг: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 212 с.
137. Голіна О.В. Договори про надання послуг у сфері господарювання: монографія. Харків: Право. 2019. 197 с.
138. Дерев'янко Б.В. Відмежування договору міжнародної купівлі-продажу від інших договорів. *Вісник Інституту економіко-правових досліджень НАН України*. 2010. № 1. С. 53–57.
139. Дерев'янко Б.В. Щодо поняття договору міжнародної купівлі-продажу. *Судова практика*. 2009. № 2. С. 22–28.
140. Дерев'янко Б.В. Питання невиконання договору міжнародної купівлі-продажу товарів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 1. С. 106–108.
141. Колосов Р.В. Договір комісії і агентський договір у цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2004. 21 с.
142. Лепех С.М. Кредитний договір: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2004. 204 с.
143. Малиновська В. До питання про специфіку договорів у сфері підприємницької діяльності. *Підприємництво господарство і право*. 2001. № 7. С. 53–56.
144. Малиновська В. Договори у сфері підприємницької діяльності та їх ознаки. *Право України*. 2001. № 11. С. 103–105.
145. Мілаш В. До питання про підприємницькі комерційні договори з посиленням публічним інтересом. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 10. С. 45–50.
146. Мілаш В. Підприємницький (комерційний) договір у системі господарських договорів: постановка проблеми. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 12. С. 73–76.
147. Мілаш В. Проблема визначення кола учасників підприємницьких комерційних договірних відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 12. С. 7–13.
148. Мілаш В. Функції підприємницького комерційного договору. *Право України*. 2006. № 2. С. 50–54.
149. Мілаш В.С. Комерційний договір у господарському праві: теоретичні проблеми становлення та розвитку: дис. ... докт. юрид. наук. Х., 2008. 430 с.
150. Мірзоян А.А. Деякі питання систематизації договорів про надання послуг. *Університетські наукові записки*. 2007. № 4 (24). С. 229–233.
151. Сукманова Е. Порядок заключення и исполнения хозяйственных договоров на оказание консультационных услуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 10. С. 27–29.
152. Сукманова О.В. Господарський договір про надання консультаційних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2005. 20 с.
153. Телестакова А.А. Окремі питання визначення критеріїв класифікації договорів про надання послуг. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 1. С. 172–175.
154. Філатова Н.Ю., Логойко О.О. Порівняльний аналіз особливостей укладення електронних договорів в Україні і Німеччині: правові аспекти. *Правова держава*. 2020. № 38. С. 92–99.
155. Цірат Г.В. Договори франчайзингу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 22 с.
156. Баранов О.А. Інтернет речей (IoT): правові проблеми застосування розумних контрактів. *Інформація і право*. 2017. № 4(23). С. 26–40. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/5_7.pdf
157. Верес І. Правова природа смарт-договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 15–18.
158. Вінник О.М. Нормативно-правове регулювання відносин у сфері цифрової економіки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 124–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2018_2_15
159. Дерев'янко Б.В. Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України. *Форум права*. 2017. № 3. С. 33–39.
160. Кучаковська Н. Правове регулювання укладення електронних господарських договорів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 6. С. 62–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2016_6_9

161. Мамчур Л., Недибалюк О. Цивільно-правові реалії допустимості використання смартконтракту у договірних відносинах. *Історико-правовий часопис*. 2018. № 2 (12). С. 90–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2018_2_20

162. Петруненко Я.В., Сиротко М.В., Тройніков В.В. Правове регулювання електронної комерції в умовах розвитку цифрової економіки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2023. Випуск 79: Ч. 1. С. 278–285.

163. Попова Л.В. Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-08-02>

164. Руденко І. Заключення договорів посередством Інтернету. *Юридическая практика*. 10 октября 2001 г. № 41. С. 11.

165. Слобожська І.А., Процько В.М. Правове забезпечення електронних договорів в Україні. *Юридичний вісник*. 2023. № 2 (67). С. 189–195.

166. Слободська І.А., Ткаченко В.В. Smart-contract: інновація договірної права чи вигадка цифрового середовища? *Юридичний вісник*. 2021. № 4 (61). С. 137–143. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.61.16361>

167. Черкашин С.В., Мілаш В.С. Окремі аспекти укладення електронного договору. *Право і суспільство*. 2016. № 3. Ч. 2. С. 87–91.

References:

1. Hospodarske pravo: navch. posibnyk u skhemakh i tablytsiakh. Za zah. red. kand. yuryd. nauk, dots. Shelukhina M.L. K.: Tsentr navchalnoi literatury, 2006. 616 s.

2. Aparov A., Onyshchenko O. Yurydychna pryroda poniattia hospodarskoho dohovoru: ohliad naukovykh i normatyvnykh pidkhodiv. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2016. № 10. С. 42–46.

3. Belianevych O.A. Hospodarskyi dohovir ta sposoby yoho ukladennia: dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. K., 1999. 180 s.

4. Belianevych O.A. Teoretychni problemy hospodarskoho dohovirnoho prava: dys. ... d-ra yuryd. nauk. K., 2006. 569 s.

5. Belianevych O. Dohovory u sferi hospodariuvannia. *Pravo Ukrainy*. 2012. № 9. С. 197–205.

6. Belianevych O.A. «Publichnyi poriadok» yak otsinochna katehoriia dohovirnoho prava: sprobа tлумachennia. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2004. № 1. С. 331–338.

7. Belianevych O.A. Hospodarske dohovirne pravo Ukrainy (teoretychni aspekty): monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2006. 592 c.

8. Belianevych O.A. Deontychni kharakterystyky hospodarskoho dohovirnoho prava Ukrainy yak normatyvnoi pidsystemy. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2005. № 12. С. 70–73.

9. Belianevych O.A. Diia v chasi norm pro hospodarski dohovory. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2006. № 3. С. 24–27.

10. Belianevych O.A. Do pyttannia pro nediiisnist hospodarskykh dohovoriv. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2004. № 2. С. 200–207.

11. Belianevych O.A. Kontseptualni zasady rozvytku hospodarskoho dohovirnoho prava Ukrainy. *Khozyaystvennoye zakonodatel'stvo Ukrainy: praktika primeneniya i perspektivy razvitiya v kontekste yevropeyskogo vybora: Sb. nauch. tr. NAN Ukrainy*. In-t ekonomiko-pravovykh issledovaniy; Redkol.: Mamutov V.K. (otv. red.) i dr. Donetsk: OOO «Yugo-Vostok, Ltd», 2005. С. 58–62.

12. Belianevych O.A. Spetsializatsiia norm prava u sferi rehuliuвання hospodarskykh dohovirnykh vidnosyn. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. 2005. Vyp. 67. С. 19–22.

13. Belianevych O.A. Sudova praktyka yak zasib zabezpechennia deontychnoi povnoty hospodarskoho dohovirnoho prava. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2006. № 2. С. 81–84.

14. Berveno S.M. Problemy dohovirnoho prava Ukrainy: Monohrafiia. K.: Yurinkom Inter, 2006. 392 s.

15. Bilous Zh.A. Diisnist hospodarskykh dohovoriv: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. K., 2005. 20 s.

16. Bodnar T. Subiekty vykonannia dohovirnoho zoboviazannia. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 6. С. 28–31.

17. Bochkova I. Kontseptsii, oznaky ta znachennia hospodarskoho dohovoru za zakonodavstvom Ukrainy. *Forum prava*. 2011. № 2. С. 111–115.

18. Vavzhenchuk S.Ia. Dohovirne pravo: navch. posibnyk. Kyiv: KNEU, 2011. 584 s.
19. Zhyrun A.V. Pravovi zasady vyznachennia umov hospodarskoho dohovoru: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2016. 20 s.
20. Zavalna Zh.V. Dohovirni formy rehuliuвання vidnosyn u publichnii sferi: teoretyko-pravovi aspekt: monohrafiia. Sumy: Mriia, 2009. 132 s.
21. Zahrisheva N.V. Hospodarskyi dohovir u sferi transferu tekhnolohii: dys. ... kand. yuryd. nauk. K., 2018. 249 s.
22. Zamryha A. Hospodarske dohovirne pravo yak pravovi institut. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2017. № 12. S. 94–97.
23. Kossak V.M. Spivvidnoshennia katehorii «rozirvannia» ta «prypynennia» dohovirnykh zoboviazan. *Visnyk Khmelnytskoho institutu rehionalnoho upravlinnia ta prava. Naukovi chasopysy*. 2002. S. 34–36.
24. Mamutov V.K. K voprosu o ponyatii i vidakh khozyaystvennogo dogovora. *Ekonomika i pravo*. 2003. S. 423–432.
25. Milash V. Teoretychni aspekty tлумachennia hospodarskoho dohovoru: istoriia ta suchasnist. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 5. S. 31–35.
26. Milash V.S. Teoretyko-pravovi zasady dohovirnoho rehuliuвання hospodarskykh vidnosyn. *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho*. 2010. № 1. S. 203–212.
27. Serbova H.V. Sposoby ukladannia dohovoru hazopostachannia spozhyvachiv. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2011. № 1. S. 200–203.
28. Tkachuk A.L. Znachennia vyny u vidnosynakh vidpovidalnosti za porushennia dohovirnykh zoboviazan: dys. ... kand. yuryd. nauk. Odesa, 2002. 236 s.
29. Cheresniuk V.M. Pravove rehuliuвання ukladennia i vykonannia hospodarskykh dohovoriv: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. K., 2007. 19 s.
30. Cheresniuk V.M. Istorychnyi rozvytok pravovoho rehuliuвання ukladennia hospodarskykh dohovoriv. *Pravove rehuliuвання ekonomiky*. 2006. Vyp. 6. S. 248–256.
31. Chuchkovska A.V. Pravove rehuliuвання hospodarskykh dohovoriv, shcho vchyniautsia cherez merezhi elektrozv'iazku: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. K.: 2004. 20 s.
32. Iudin Z.M. Tлумachennia dohovoru: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Odesa, 2004. 19 s.
33. Belianevych O.A. Pryntsyp svobody dohovoru za Tsyvilnym ta Hospodarskym kodeksamy Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky*. 2004. Vypusk 61. S. 64–68.
34. Podtserkovnyi O.P. Nedoliky norm pro svobodu dohovoru v novomu Tsyvilnomu kodeksi Ukrainy. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2004. № 3. S. 77–90.
35. Bieliaieva A.P. Pryntsyp svobody dohovoru v pravovomu rehuliuванні zovnishnoekonomichnogo kontraktu: dys. ... kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 2005. 199 s.
36. Doroshenko L.M. Svoboda dohovoru v korporatyvnomu pravi ta yii obmezheniia. *Pravo Ukrainy*. 2023. № 1. S. 99–121.
37. Milash V. Pryntsyp svobody pidpriemnytskoho komertsiiinoho dohovoru. *Pravo Ukrainy*. 2005. № 2. S. 36–40.
38. Bitiuk P. Do pyttannia pro spivvidnoshennia dobrosovisnosti ta svobody dohovoru. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2017. № 8. S. 65–70.
39. Kyrylov S. Poperednii dohovir. Podatky ta bukhhalterskyi oblik. 23 travnia 2005 r. № 41 (808). S. 48–52.
40. Kytsyk Ya.R. Typovi dohovir v systemi hospodarskykh dohovoriv. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo*. 2014. Vyp. 13. S. 164–167.
41. Belianevych O.A. Dohovory pryiednannia. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2004. № 3. S. 172–179.
42. Belianevych O.A. Pyttannia nediiisnosti umov dohovoru pryiednannia. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2005. № 1. S. 224–230.
43. Lekhkar O. Pravova pryroda dohovoru pryiednannia. *Pravo Ukrainy*. 2007. № 8. S. 43–46.
44. Iavorska O. Dohovory pryiednannia: problemy pravovoho rehuliuвання. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2009. № 10. S. 93–95.
45. Milash V. Ramkovi (heneralnyi) dohovir u sferi hospodariuvannia. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2011. № 2. S. 132–140.
46. Oliukha V.H. Subiekty publichnoho dohovoru. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 8. S. 88–90.
47. Lidovets R. Osoblyvosti vykonannia zmishanoho dohovoru. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 6. S. 53–56.

48. Bilous Zh. Deiaki problemy vyznachennia umov hospodarskoho dohovoru. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2000. № 5. S. 15–19.
49. Vavzhenchuk S. Istotni umovy dohovoru budivelnogo pidriadu. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 8. S. 9–13.
50. Voichyshyn O.V. Shchodo istotnykh umov korporatyvnoho dohovoru v tovarystvakh z obmezhenoiu vidpovidalnistiu. *Chasopys tsyvilistyky*. 2020. Vyp. 38. S. 58–62.
51. Milash V. Istotni umovy dohovoru i dyspozytyvnist yikh pravovoho rehuliuвання. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 7. S. 36–39.
52. Taran O.S. Istotni umovy bahatostoronnoho dohovoru. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*. 2013. Vyp. 2. S. 39–44.
53. Chorna Zh.L. Do pytannia pro istotni umovy litsenziinoho dohovoru. *Universytetski naukovyi zapysky*. 2017. № 63. S. 106–116. URL: <http://old.univer.km.ua/visnyk/1649.pdf>
54. Surzhenko O.A. K voprosu o predmete dogovora v grazhdanskom prave. *Problemy zakonnosti: resp. mizhvidom. nauk. zb. Kh.: Nats. yuryd. akad. Ukrainy*, 2002. Vyp. 53. S. 132–136.
55. Shymon S.I. Ob'iekt ta predmet dohovoru i tsyvilnoho pravovidnoshennia: notatky dlia naukovoï dyskusii. *Yurydychna Ukraina*. 2011. № 4. S. 58–63.
56. Tsikalo V. Predmet dohovoru pro zdiisnennia prav uchasykiv hospodarskoho tovarystva. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2017. № 2. S. 68–73.
57. Slipchenko S.O. Deiaki pytannia vyznachennia predmeta korporatyvnykh pravochyniv. *Korporatyvni pravochyny: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 27-28 veresnia 2013 roku*. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka, 2013. S. 41–45.
58. Martyniuk A. Ob'iekt ta predmet dohovoru kontraktatsii silskohospodarskoi produktsii. *Jurnalul Juridic National: Teorie Si Practica*. 2016. Februarie. C. 81–85.
59. Kolosov R.V. Vyznachennia predmeta ta yurydychna kharakterystyka ahentskoho dohovoru. *Derzhava i pravo*. 2002. Vyp. 17. S. 234–236.
60. Liutikova P. Do pytannia pro predmet dohovoru na nadannia informatsiinykh posluh. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2003. № 9. S. 29–31.
61. Milash V.S. Do pytannia pro obiekt dohovoru pro nadannia posluh. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2008. № 4. S. 72–77.
62. Herts A. Tsina yak istotna umova dohovoru pro nadannia platnykh medychnykh posluh. *Yurydychnyi visnyk*. 2015. № 1. S. 115–118.
63. Dzhumagel'diyeva G.D. K voprosu o pravovoy prirode tseny kak sushchestvennogo usloviya dogovora. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2002. № 3. S. 58–61.
64. Kruhlova O.O. Tsina yak istotna umova tsyvilno-pravovykh dohovoriv. *Forum prava*. 2011. № 2. S. 468–471. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_2_73
65. Podtserkovnyi O.P. Tsina yak umova hospodarskoho dohovoru. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2005. № 6. S. 144–151.
66. Fedorchenko N.V. Tsina yak zvychaina umova dohovoru pro nadannia posluh. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2014. № 2. S. 199–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_2_46
67. Panchenko S.S. Strok tsyvilno-pravovoho dohovoru: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Ternopil, 2017. 20 s.
68. Panchenko S.S. Strok dii dohovoru i strok vykonannia dohovirnoho zoboviazannia v tsyvilnomu pravi: pytannia vzaiemozviazku y rozmezhuvannia. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2015. Vyp. 6. Tom 1. S. 107–110.
69. Panchenko S.S. Strok yak istotna umova tsyvilno-pravovoho dohovoru. *Porivnialno-analitychne pravo*. 2016. № 4. S. 92–94.
70. Panchenko S.S. Nevyznachenyi strok dii dohovoru ta yoho vplyv na tsyvilno-pravovi zoboviazannia. *Universytetski naukovyi zapysky*. 2016. № 1. S. 130–140.
71. Ashykhmina O.V. Dohovir upravlinnia komunalnym mainom. *Ekonomika ta pravo*. 2011. № 3 (31). S. 268–172.
72. Boichuk R.P. Dohovir lizynhu: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kh., 1997. 22 s.
73. Vakulovych E.V. Dohovir orendy transportnykh zasobiv: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kh., 2002. 19 s.
74. Derevianko B.V., Lukanin O.V. Do pytannia zastosuvannia dohovoru kontsesii v aviatsiinii haluzi. *Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diialnosti*. 2011. № 2 (45). S. 197–202.

75. Makarenko A.V. Pravove rehuliuвання kontsesiino-dohovirnykh vidnosyn: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2015. 17 s.

76. Opeida Z. Rozkryttia informatsii pro kompleks prav, shcho peredaiutsia za dohovorom komertsii kontsesii. *Pravnychi chasopys Donetskoho universytetu*. 2003. № 1. S. 34–40.

77. Riabko L. Pravova pryroda dohovu lizynhu. *Pravo Ukrainy*. 2000. № 1. S. 70–72.

78. Serebriakova Yu.O. Dohovir orendy derzhavnoho ta komunalnoho nerukhomoho maina: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Donetsk, 2008. 23 s.

79. Bezliudko I. Systema dohovoriv perevezennia za novym zakonodavstvom Ukrainy. *Pravo Ukrainy*. 2005. № 9. S. 46–50.

80. Bezliudko I.O. Pravovy status pereviznyka za dohovorom perevezennia vantazhu povitriany transportom za chynnym zakonodavstvom Ukrainy. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 11. S. 31–32.

81. Bulhakova I.V. Poniattia ta znachennia dohovu zaliznychnoho perevezennia vantazhiv za zakonodavstvom Ukrainy. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2001. № 1. S. 167–171.

82. Bulhakova I.V. Osoblyvosti vidpovidalnosti storin za dohovorom zaliznychnoho perevezennia vantazhiv. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*. 2002. № 4. S. 207–212.

83. Holenko I.P. Dohovir perevezennia pasazhyriv avtomobilnym transportom. *Yurydychnyi visnyk*. 2014. № 2 (31). S. 109–114.

84. Dikovska I.A. Dohovir povitrianoho charteru u mizhnarodnomu pryvatnomu pravi: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. K., 2002. 19 s.

85. Dozorets O. Dohovir perevezennia vantazhu riznymi vydamy transportu: pravova kharakterystyka. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2001. № 7. S. 21–23.

86. Lomaka V. Obsiah vidpovidalnosti za nevykonannia ta nenalezhne vykonannia oboviazkiv za dohovoramy perevezen vantazhiv zaliznychnym transportom. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2009. № 10. S. 101–105.

87. Lukasevych-Krutnyk I.S. Vydy dohovoriv perevezennia za Tsyvilnym kodeksom Ukrainy. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seria: Yurydychni nauky*. 2016. Vyp. 4 (1). S. 64–67. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2016_4\(1\)_1_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2016_4(1)_1_6)

88. Lukasevych-Krutnyk I.S. Heneza pravovoho rehuliuвання vidnosyn za dohovorom perevezennia v aktakh kodyfikatsii tsyvilnoho zakonodavstva na ukrainskykh zemliakh. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo*. 2016. № 1. S. 118–122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2016_1_20

89. Lukasevych-Krutnyk I.S. Dovhostrokovyi dohovir u systemi dohovoriv perevezennia. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seria: Yurydsprudentsiia*. 2017. Vyp. 30 (2). S. 4–7. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2017_30\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2017_30(2)_3)

90. Lukasevych-Krutnyk I.S. Dohovimi zobov'iazannia z nadannia transportnykh posluh u systemi tsyvilno-pravovykh zobov'iazan. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2018. № 2. S. 155–159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_2_33

91. Lukasevych-Krutnyk I.S. Elementy vykonannia zoboviazan z nadannia transportnykh posluh. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo*. 2019. Vyp. 19. S. 129–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2019_19_29

92. Lukasevych-Krutnyk I.S. Pereviznyk yak subiekt dohovirnykh zoboviazan z nadannia transportnykh posluh. *Aktualni problemy pravoznavstva*. 2020. Vyp. 3. S. 137–145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2020_3_23

93. Lukasevych-Krutnyk I.S. Poniattia ta osoblyvosti dopomizhnykh transportnykh dohovoriv. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. 2017. Vyp. 6 (1). S. 102–105. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_6\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2017_6(1)_25)

94. Lukasevych-Krutnyk I.S. Porushennia dohovirnykh zobov'iazan iz nadannia transportnykh posluh: poniattia ta vydy. *Pravo Ukrainy*. 2019. № 1. S. 278–294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2019_1_23

95. Lukasevych-Krutnyk I.S. Pravove rehuliuвання dohovirnykh vidnosyn perevezennia v Ukraini protiahom KhKh stolittia. *Aktualni problemy pravoznavstva*. 2017. Vyp. 4. S. 207–211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2017_4_37

96. Lukasevych-Krutnyk I.S. Rozmezhuвання dohovoriv z nadannia transportnykh posluh ta dohovoriv pidriadu. *Chasopys tsyvilistyky*. 2018. Vyp. 30. S. 32–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2018_30_9

97. Lukasevych-Krutnyk I.S. Sposoby harmonizatsii pryvatnopravovoho zakonodavstva

Ukrainy v sferi nadання transportnykh posluh iz zakonodavstvom Yevropeiskoho Soiuzu. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2020. T. 27. № 2. S. 118–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2020_27_2_8

98. Lukasevych-Krutnyk I.S. Yakist nadання transportnykh posluh v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv. *Aktualni problemy pravozaivstva*. 2019. Vyp. 2. S. 127–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_2_24

99. Lutsyk M. Vidmova vid dohovoru transportnoho ekspedyruvannia. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia yurydychna*. 2009. Vyp. 49. S. 124–129.

100. Lutsyk M. Storony dohovoru transportnoho ekspedyruvannia. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia yurydychna*. 2006. Vyp. 43. S. 196–202.

101. Minchenko A.O. Deiaki problemy prypynennia dohovoru perevezennia pasazhyra ta bahazhu zaliznychnym transportom. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2010. № 3 (50). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2010_50/50/33.pdf

102. Poltavskyi O.V. Dohovir morskoho ahentuvannia u svitli podilu norm Kodeksu torhovelnoho moreplavstva Ukrainy na pryvatni ta publichni. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2004. Vyp. 26. S. 250–254.

103. Samoilenko H. Sutnist dohovoru perevozky vantazhiv richkovym transportom: pravovi pytannia. *Pravo Ukrainy*. 2000. № 12. S. 101–104.

104. Streltsova Ye.D. Dohovir morskoho perevezennia vantazhu (porivnialnyi analiz): dys. ... kand. yuryd. nauk. Odesa, 2002. 199 s.

105. Streltsova Ye.D. Osoblyvosti subiektnoho skladu dohovoru morskoho perevezennia vantazhu. *Pravova derzhava*. 2002. № 4. S. 25–29.

106. Surzhenko O. Yuridicheskaya priroda dogovora na transportno-ekspeditsionnoye obsluzhivaniye. *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2002. № 7. S. 34–36.

107. Bondariev E.M. Aktsionernyi dohovir yak forma samorehuliuвання korporatyvnykh vidnosyn v aktsionernykh tovarystvakh: dys. ... kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 2020. 238 s.

108. Vinnyk O.M. Dohovirni vidnosyny aktsionernykh tovarystv yak subiektiv pidpryiemnytskoi diialnosti. *Rozrobka mekhanizmu pravovoho rehuliuвання dohovirnykh vidnosyn u pidpryiemnytskii diialnosti*. za red. akademika APrN

Ukrainy V.V. Lutsia. K.: NDI pryvatnoho prava i pidpryiemnytstva APrN Ukrainy, 2009. S. 164–179.

109. Doroshenko L.M. Poniattia ta sutnist korporatyvnoho dohovoru. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2018. № 2. S. 150–155.

110. Doroshenko L.M. Korporatyvnyi dohovir yak pravovyi zasib zapobihannia korporatyvnym konfliktam. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. 2022. № 10. S. 256–259. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2022/61.pdf

111. Doroshenko L.M. Dohovory v korporatyvnomu pravi: problemy teorii ta praktyky: Monohrafiia, Kyiv: Yurinkom Inter, 2023. 542 s.

112. Oprysko M.V. Dohovory pro vidchuzhennia korporatyvnykh prav: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2014. 20 s.

113. Syhydyn M.M. Korporatyvnyi dohovir: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Ivano-Frankivsk, 2016. 20 s.

114. Spasybo-Fatieieva I. Problemni aspekty nediisnykh pravochyniv (na prykladi dohovoru miny aktsii). *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2002. № 7. S. 29–33.

115. Iurkevych Yu.M. Dohovir pro realizatsiiu prav ta vykonannia oboviazkiv mizh zasnovnykamy (uchasnykamy) hospodarskykh tovarystv. *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2017. № 1. S. 88–91.

116. Vinnyk O.M. Investytsiine pravo: navch. posib. K.: Yurydychna dumka, 2005. 568 s.

117. Derevianko B.V. Pravove rehuliuвання investytsiinoi ta innovatsiinoi diialnosti: navch. posibnyk; MVS Ukrainy, Donetsk: Yurydychnyi instytut. Donetsk: Vydavnychiy dim «Kalmius», 2012. S. 63–79.

118. Matveiev P.S. Investytsiinyi dohovir yak skladova innovatsiinoi diialnosti na suchasnomu etapi rozvytku Ukrainy. *Nashe pravo*. 2014. № 10. S. 129–132.

119. Milash V. Do pytannia pro kharakter spivvidnoshennia katehorii «investytsiinyi dohovir» ta «pidpryiemnytskyi (komertsiiinyi) dohovir». *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2005. № 1. S. 75–79.

120. Simson O.E. Pravovi osoblyvosti dohovoriv investytsiinoho kharakteru: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kh. 2001. 24 s.

121. Shmarovoz M. Deiaki osoblyvosti investytsiinykh dohovoriv, ukladenykh u sferi dii spetsialnoho rezhymu investytsiinoi diialnosti.

Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2001. № 1. S. 19–21.

122. Iakubivskyi I. Spivvidnoshennia dohovoru finansovoho lizynhu i kredytnoho dohovoru. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2001. № 8. S. 41–42.

123. Iakubivskyi I.Ie. Dohovir finansovoho lizynhu: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Lviv, 2003. 17 s.

124. Rieznikova V. Ukladennia hospodarskoho dohovoru pro spilnu diialnist: problemni aspekty pravovoho rehuliuвання. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2005. № 9. S. 100–104.

125. Rieznikova V.V. Dohovir pro spilnu hospodarsku diialnist: poniattia, oznaky ta vydy. *Ekonomika ta pravo*. 2013. № 2. S. 35–39.

126. Rieznikova V.V. Dohovir prostoho tovarystva: hospodarsko-pravovy aspekt. *Universytetski naukovyi zapysky*. 2013. № 3. S. 248–253.

127. Stativka A. Dogovory na realizatsiyu sel'skokhozyaystvennoy produktsii. *Predprinimatel'stvo, khozyaystvo i pravo*. 1997. № 2. S. 17–23.

128. Stativka A.N. Novyye vidy dogovornykh otnosheniy s uchastyem agrarnykh tovaroproizvoditeley. Kh.: Pravo, 1999. 122 s.

129. Stativka A.M. Dohovory v systemi ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy v umovakh rynkovykh vidnosyn: avtoref. dys. ... dokt. yuryd. nauk. Kh., 1998. 32 s.

130. Buletsa S.B. Poniattia dohovoru pro nadannia medychnykh posluh. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Pravo»*. 2009. Vypusk 12. S. 220–224.

131. Maydanik R.A. Dogovor ob okazanii meditsynskikh uslug. *Lichnyye neimushchestvennyye prava: problemy teorii i praktiki primeneniya: Sb. statey i inykh materialov*. Pod red. R.A. Stefanchuka. K: Yurinkom Inter, 2010. S. 390–424.

132. Myronova H.A. Predstavnytstvo patsiienta za dovirenistiu: tsyvilno-pravova kharakterystyka pravochyniv. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2011. № 3. S. 117–128.

133. Pashkov V. Problemy vyznachennia uchasnykiv hospodarsko-dohovirnykh vidnosyn u haluzi okhorony zdorovia. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2006. № 5. S. 34–38.

134. Seniuta I. Pravochyn yak pidstava vynyknennia tsyvilnykh pravovidnosyn u sferi

nadannia medychnoi dopomohy. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 6. S. 66–70.

135. Herasymenko O.O. Zabezpechennia vykonannia hospodarskykh dohovoriv z realizatsii produktsii: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Donetsk, 2004. 20 s.

136. Holina O.V. Hospodarsko-pravova instytutsializatsiia dohovoriv pro nadannia posluh: dys. ... kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 2016. 212 s.

137. Holina O.V. Dohovory pro nadannia posluh u sferi hospodariuvannia: monohrafiia. Kharkiv: Pravo. 2019. 197 s.

138. Derevianko B.V. Vidmezhuvannia dohovoru mizhnarodnoi kupivli-prodazhu vid inshykh dohovoriv. *Visnyk Instytutu ekonomiko-pravovykh doslidzhen NAN Ukrainy*. 2010. № 1. S. 53–57.

139. Derevianko B.V. Shchodo poniattia dohovoru mizhnarodnoi kupivli-prodazhu. *Sudova praktyka*. 2009. № 2. S. 22–28.

140. Derevianko B.V. Pytannia nevykonannia dohovoru mizhnarodnoi kupivli-prodazhu tovariv. *Porivnialno-analitychne pravo*. 2014. № 1. S. 106–108.

141. Kolosov R.V. Dohovir komisii i ahentskyi dohovir u tsyvilnomu pravi: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. K., 2004. 21 s.

142. Lepekh S.M. Kredytnyi dohovir: dys. ... kand. yuryd. nauk. Lviv, 2004. 204 s.

143. Malynovska V. Do pytannia pro spetsyfyku dohovoriv u sferi pidpriemnytskoi diialnosti. *Pidpriemnytstvo hospodarstvo i pravo*. 2001. № 7. S. 53–56.

144. Malynovska V. Dohovory u sferi pidpriemnytskoi diialnosti ta yikh oznaky. *Pravo Ukrainy*. 2001. № 11. S. 103–105.

145. Milash V. Do pytannia pro pidpriemnytski komertsii dohovory z posylenym publichnym interesom. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2005. № 10. S. 45–50.

146. Milash V. Pidpriemnytskyi (komertsii) dohovir u systemi hospodarskykh dohovoriv: postanovka problemy. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2004. № 12. S. 73–76.

147. Milash V. Problema vyznachennia kola uchasnykiv pidpriemnytskykh komertsiiykh dohovirnykh vidnosyn. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2005. № 12. S. 7–13.

148. Milash V. Funktsii pidpriemnytskoho komertsiiinoho dohovoru. *Pravo Ukrainy*. 2006. № 2. S. 50–54.

149. Milash V.S. Komertsiiinyi dohovir u hospodarskomu pravi: teoretychni problemy stanovlennia ta rozvytku: dys. ... dokt. yuryd. nauk. Kh., 2008. 430 s.
150. Mirzoiian A.A. Deiaki pytannia systematyzatsii dohovoriv pro nadannia posluh. *Universytetski naukovi zapysky*. 2007. № 4 (24). S. 229–233.
151. Sukmanova Ye. Poryadok zaklyucheniya i ispolneniya khozyaystvennykh dogovorov na okazaniye konsultatsionnykh uslug. *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2002. № 10. S. 27–29.
152. Sukmanova O.V. Hospodarskyi dohovir pro nadannia konsultatsiinykh posluh: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Donetsk, 2005. 20 s.
153. Telestakova A.A. Okremi pytannia vyznachennia kryteriiv klasyfikatsii dohovoriv pro nadannia posluh. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2011. № 1. S. 172–175.
154. Filatova N.Iu., Lohoiko O.O. Porivnialnyi analiz osoblyvosti ukladennia elektronnykh dohovoriv v Ukraini i Nimechchyni: pravovi aspekty. *Pravova derzhava*. 2020. № 38. S. 92–99.
155. Tsirat H.V. Dohovory franchaizynhu: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2003. 22 s.
156. Baranov O.A. Internet rechei (IoT): pravovi problemy zastosuvannia rozumnykh kontraktiv. *Informatsiia i pravo*. 2017. № 4 (23). S. 26–40. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/5_7.pdf
157. Veres I. Pravova pryroda smart-dohovoru. *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2020. № 9. S. 15–18.
158. Vinnyk O.M. Normatyvno-pravove rehuliuвання vidnosyn u sferi tsyfrovoy ekonomiky. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. 2018. № 2. S. 124–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2018_2_15
159. Derevianko B.V. Ryzyky zdiisnennia operatsii z kryptovaliutoiu (bitkoinamy) hromadian i subiektiv hospodariuvannia Ukrainy. *Forum prava*. 2017. № 3. S. 33–39.
160. Kuchakovska N. Pravove rehuliuвання ukladennia elektronnykh hospodarskykh dohovoriv. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. 2016. № 6. S. 62–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2016_6_9
161. Mamchur L., Nedybaliuk O. Tsyvilno-pravovi realii dopustymosti vykorystannia smartkontraktu u dohovirnykh vidnosynakh. *Istoryko-pravovyi chasopys*. 2018. № 2 (12). S. 90–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2018_2_20
162. Petrunenko Ya.V., Syrotko M.V., Troinikov V.V. Pravove rehuliuвання elektronnoi komertsii v umovakh rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriya Pravo*. 2023. Vypusk 79: Ch. 1. S. 278–285.
163. Popova L.V. Suchasni tendentsii rozvytku tsyfrovyykh tekhnolohii u strakhuvanni. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-08-02>
164. Rudenko I. Zaklyucheniye dogovorov posredstvom Interneta. *Yuridicheskaya praktika*. 10 oktyabrya 2001 g. № 41. S. 11.
165. Slobovska I.A., Protsko V.M. Pravove zabezpechennia elektronnykh dohovoriv v Ukraini. *Yurydychnyi visnyk*. 2023. № 2 (67). S. 189–195.
166. Slobodska I.A., Tkachenko V.V. Smart-contract: innovatsiia dohovirnoho prava chy vyhadka tsyfrovoho seredovyscha? *Yurydychnyi visnyk*. 2021. № 4 (61). S. 137–143. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.61.16361>
167. Cherkashyn S.V., Milash V.S. Okremi aspekty ukladennia elektronnoho dohovoru. *Pravo i suspilstvo*. 2016. № 3. Ch. 2. S. 87–91.

Myroslavskyi S.V. Status and prospects of contractual relations research - Article.

The purpose of the article is the research and identification, based on the analysis of scientific works of Ukrainian lawyers, of current areas of scientific research on contractual relations, their systematization by subject, identification of the most important aspects for research, proposal of new areas of scientific research on contractual relations, taking into account modern socio-economic realities and the level of development of scientific and technical progress. **Research methods.** During the conduct of this study, the method of analysis was applied, with the help of which the main groups of scientific works were determined and systematized with the help of other methods. The method of comparison made it possible to single out the required works and their content among the entire array of legal studies. The system-structural method also contributed to the formation of a coherent system of directions of scientific research and actual scientific works in the field of contract law. The application of comparative-legal and historical-legal methods made it possible to expand the

worldview and offer a way to a qualitatively new level of scientific research of contractual relations in the near future. **Conclusions and suggestions.** On the basis of the conducted analysis, the relevant directions of scientific research of contractual relations were identified and systematized: I. Research of general theoretical provisions on contracts and business contracts; II. Research of the state of ensuring the principle of freedom of contract; III. Research of the peculiarities of business contracts, which differ in the methods of conclusion; IV. Research of the general provisions on the essential terms of the contract; V. Direct research of individual essential terms of the contract: - research of the subject of the contract; - research of the object of the contract; - research on the formation and determination of the price of the contract; - research of the term of the contract; VI. Research of relations arising from "property" contracts - contracts for ownership, use and disposal of property, its management, provision of property or property rights for rent, finance leasing, concession; VII. Research of contracts concluded in the field of transport; VIII. Research of shareholders' and corporate agreements; IX. Research of investment contracts; X. Research of agreements on joint economic activity (agreements of a simple partnership); XI. Research of contracts concluded in the field of agro-industrial complex; XII. Research of healthcare contracts; XIII. Research of service

agreements, contracts in the field of economic and commercial activity and other contracts in the field of entrepreneurial activity; XIV. Research of electronic contracts and related digital contracts, smart contracts, "e-contracts". A conclusion was made about the progressiveness of the research of relations between the participants of electronic contracts and related digital contracts, smart contracts, "e-contracts", the wide use of which in the field of business will contribute to saving time, financial and material resources.

Keywords: business contract, principle of freedom of contract, essential terms of the contract, subject of the contract, price of the contract, "property" contract, transport contract, corporate contract, electronic contract, smart contract, "e-contract".

Авторська довідка

Мирославський Сергій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та публічного управління Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, м. Суми, Україна, +380508360621, advocate.sumy@gmail.com, orcid.org/0009-0009-0855-8504

Стаття надійшла до редакції 9 березня 2024р.